

РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

УДК 911.375.3(188.8)(477–25):005.332.4

Р.М. КРАМАРЕНКО,
к.е.н., доцент, професор кафедри міжнародного обліку і аудиту,
Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана

Механізми генерації конкурентоспроможності м. Києва (2015–2025)

У статті проаналізовано секторальні та інфраструктурні зміни, що відбуватимуться в столиці України. Досліджено основні напрями реалізації Стратегії розвитку Києва. Визначено найбільш ефективні механізми реалізації планів модернізації столичної інфраструктури.

Ключові слова: мегаполіс, стратегічні ініціативи, секторальні та інфраструктурні зміни.

Р.М. КРАМАРЕНКО,
к.э.н., доцент, профессор кафедры международного учета и аудита,
Киевский национальный экономический университет им. Вадима Гетьмана

Механизмы генерации конкурентоспособности г. Киева (2015–2025)

В статье проанализированы секторальные и инфраструктурные изменения, происходящие в столице Украины. Исследованы основные направления реализации Стратегии развития Киева. Определены наиболее эффективные механизмы реализации планов модернизации столичной инфраструктуры.

Ключевые слова: мегаполис, стратегические инициативы, секторальные и инфраструктурные изменения.

R. KRAMARENKO,
Ph.D., associate professor, professor of International Accounting and Auditing,
Kiev National Economic University named after Vadym Hetman

The generation mechanism of Kiev competitiveness (2015–2025)

The article analyzes the sectoral and infrastructural changes that take place in the capital of Ukraine. The basic directions of Kyiv development Strategy realization were discovered. The most effective mechanisms for plans implementation to modernize the capital's infrastructure were determined.

Keywords: megapolis, strategic initiatives, sectoral and infrastructure changes.

Постановка проблеми. Суттєвим недоліком багатьох аналітичних моделей прогнозування розвитку мегаполісів є наявність в них відомчого підходу. Тобто при плануванні стратегій розробляється механізм впливу (регулювання) лише на певний сегмент, що підпорядкований одному органу влади і ігнорується іншими, а це призводить до того, що потенційні можливості розвитку столичного міста виявляються обмеженими, що веде не лише до наявних неточностей у розроблених перспективах, а й до значних прорахун-

ків у плануванні діяльності адміністративних органів влади. Характерним прикладом таких, дуалістичних за своєю суттю, підходів може вважатися розроблення проекту Стратегії розвитку Києва до 2025 року, в якому повною мірою відображена перспектива модернізації інфраструктури міста, проте нічого не сказано про те, якими мають бути встановлені компенсаційні зв'язки між тими її «навантажувачами», що не знаходяться в підпорядкуванні міської влади й тими, що розташовані на території мегаполіса, проте відомчо з

ним роз'єднані. Водночас утворюючи окрім власного ще й міський бренд, не підпорядковані міській владі структури не-суть тим не менше у своїй назві приналежність до мегаполіса (Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київський національний академічний драматичний театр імені Івана Франка тощо). Про високу якість товарів, що були вироблені в столиці, також доволі красномовно може говорити словосполучення «Зроблено в Києві», а унікальний природно-культовий заповідник «Кієво-Печерська Лавра» доволі справедливо, щодо своєї головної місії, завжди вважатиметься туристично-релігійним центром православ'я.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Внесок у розвиток сучасного аналізу механізму розвитку столичних мегаполісів був зроблений як вітчизняними, так і зарубіжними вченими, зокрема Е. Алаєвим, З. Варналієм, Дж. Лессінджером, О. Гранбергом, Б. Данилишиним, М. Долішнім, Р. Кларком, І. Івановим, Б. Лавровським, Н. Мікулою, В. Пилою, С. Романюком, В. Симоненком та цілим рядом інших науковців.

Метою статті аналіз секторальних та інфраструктурних змін, які відбуваються у столичному мегаполісі.

Виклад основного матеріалу. Намічені міською владою кроки модернізації пропонують обґрунтування та розроблення на цій основі чотирьох етапів реалізації найбільш важливих заходів, що охоплюють докорінну реконструкцію теплоенергетичного господарства, водоканальної мережі, житлового фонду та транспортної інфраструктури. За розрахунками міської адміністрації, потреба в інвестиційних ресурсах задля проведення необхідних робіт може становити 3,9 млрд. євро [1, с. 7]. При цьому термін, на який розраховується проєкт, повинен завершитись у 2020 році. З цього випливає, що упродовж наступних п'яти років місто матиме першокласну інфраструктуру світового (європейського) рівня. Що, на наш розсуд, виглядає доволі ефемерним, адже не враховується те, що частина її елементів буде виведена з ладу.

Найважливішим для отримання міжнародних кредитів могли б стати проєкти модернізації окремих споруд, фінансування яких мали б взяти на себе Європейський банк реконструкції і розвитку та частково Світовий банк, а також на комерційній основі ряд потужних європейських банків. Загальне поле очікуваного розподілу ресурсів виглядає таким чином:

- реконструкція теплових мереж загальною вартістю 1,5 млрд. євро;
- модернізація водопровідно-каналізаційного господарства (0,810 млрд. євро);
- реконструкція електричних мереж (0,220 млрд. євро);
- модернізація житлового фонду та заміна ліфтів (0,224 млрд. євро);
- будівництво нової гілки метрополітену та розширення вже існуючих ліній (0,944 млрд. євро);
- закильцювання об'їзної міської дороги (0,173 млрд. євро);
- розбудова паркінгів (0,034 млрд. євро).

Щоправда, наведені вище заходи можуть залишатися не-реалізованими в разі формулювання нечітких комерційних пропозицій, недостатньо обґрунтованих для західних інвесторів бізнес-планів та гарантій повернення отриманих кредитів.

Створюваний бренд і водночас стратегічна ініціатива «Зроблено в Києві» має за мету виведення столиці України в число інноваційно впізнаних лідерів. Основними складовими такої ді-

яльності мають стати: створення вільної зони медичних послуг, котра має включати організацію центру охорони здоров'я та медичних послуг, створення біотехнологічного (фармацевтичного) кластеру; формування центру точного машинобудування (радіолокація, засоби зв'язку, виробництво високоточної зброї). Серед інших форм організації підприємництва слід назвати також Центр підготовки спеціалістів цивільної авіації, Науково-дослідний аграрний центр, Центр комерційного трейдингу, ІТ-аутсорсинг центр, Центр культури та туризму.

Водночас гальмівними елементами розвитку інноваційного підприємництва, у тому числі у сфері малого та середнього бізнесу, в Києві слід вважати:

- відсутність або ж недостатню фінансову забезпеченість венчурних фондів та компаній, які б могли гарантувати як існуючим, так і потенційним інвесторам отримання прибутків, або ж гарантування повернення вкладених коштів;
- недостатню розробленість сутнісної основи інноваційних фірм швидкого економічного зростання (кластери, технопарки, іннотехи, технополіси, техногрупи, вільні економічні зони тощо);
- необхідність визначення чітких секторальних та горизонтальних пріоритетів інноваційного розвитку (біотехнології, туризм, високоточне машинобудування, виробництво зброї, креативні сфери підприємництва тощо);
- розроблення основних засад регуляторної державної столичної політики розвитку інноваційних підприємств малого і середнього бізнесу та розвиток їх кооперативних зв'язків із країнами Європейського Союзу.

Реалізація стратегічної ініціативи «Електронний уряд» є важливою перевагою моделі сучасного управління містом, що передбачає автоматизацію взаємодії населення з бізнесом через інтернет-портал, обов'язкове введення електронних систем управління, запровадження електронного документообігу. Фактично всі заявлені вище заходи пов'язані з моделлю взаємодії в мегаполісі, що охоплює інновації, неотторканість території міста, підвищення якості життя та гармонійність внутрішніх та зовнішніх, у тому числі міжнародних, міських відносин.

Важливою перевагою створення електронного уряду Києва має бути запровадження принципу єдиного вікна та проведення повної комп'ютеризації процесу обслуговування всіх верств населення. Втім запровадження нової моделі управління потребує взаємодії населення з органами влади перш за все впродовж перехідного періоду, який умовно можна представити у вигляді схеми.

Формування «Культурної долини» потребує значних секторальних змін у житті міста і перетворення закладів культури в активні бізнесові суб'єкти, що здатні вирішувати не лише складні творчі проблеми, а й економічні і водночас бути такими, що чітко ідентифікуються на європейському континенті. Серед найважливіших заходів реалізації цієї стратегічної ініціативи слід назвати:

- ремонт, модернізацію існуючих об'єктів шляхом залучення державних, приватних, закордонних інвестицій;
- створення на базі студії імені Довженко «Долини кіно-виробництва»;
- будівництво потужного багатофункціонального культурно-театрального комплексу з великою кількістю місць;

РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

– створення єдиного культурно-інформаційного порталу;
– проведення низки міжнародних заходів, що розраховані як на вітчизняну, так і на загальноєвропейську аудиторію (національні і міжнародні фестивалі та свята, театралізовані шоу, кіно- та театральні фестивалі, різні музичні фестивалі, виставки квітів, моди, кулінарні конкурси, аукціони тощо).

Водночас, за даними проведеного у 2011 році опитування, найбільш складною, на думку експертів, проблемою для усвідомлення громадою і жителями міста Києва як однієї із культурних столиць Європи є долання певних стереотипів, що склалися останнім часом. Їх можна звести до п'яти основних:

1. Столична провінційність та долання її отожднення серед певних верств киян з поняттям «шароварна Україна».

2. Маргіналізація частини інтелігенції, відсутність повноцінних лідерів, що здатні просувати досягнений раніше культурний рівень столиці на пан'європейський щабель.

3. Стрімка втрата Києвом культурно-архітектурної неповторності, у тому числі внаслідок архаїчної забудови центральної частини міста.

4. Низька конкурентоспроможність музеїв Києва, діяльність яких змінюється доволі повільно і не скерована на постійну роботу із відвідувачами.

5. Нагальна потреба у розвитку повномасштабного співробітництва держави, міста та закладів культури [2, с. 23].

Доволі привабливою також виглядає наступна стратегічна ініціатива – «Дніпровська перлина», яка першою чергою передбачає підвищення якості життя, що базується на усвідомленні громадянами міста та його гостями унікальності мегаполіса. Найважливішими заходами реалізації цього напрямку розвитку Києва мають стати такі:

– використання унікального пейзажу та природного ландшафту для формування рекреаційної зони столиці;

– створення нових робочих місць і додаткових надходжень до бюджету міста внаслідок залучення інвестицій та використання територій в рекреаційних, розважальних та туристичних цілях;

– покращення якості життя киян завдяки підтримці належного стану екологічного середовища міста;

– зменшення негативного сприйняття гіперурбанізованих районів міста, внаслідок його масової забудови [1, с. 12].

Найважливішими заходами антропогенного проектування міста могли б також стати: розширення числа пішохідних та вело-доріг, створення спортивних споруд, будівництво конференц-центрів, парків розваг, басейнів, готелів тощо.

Реалізація стратегічної ініціативи «Здоровий житель міста» базується на поєднанні підходів щодо якості життя з наслідками розвитку інноваційної економіки та передбачає проведення низки заходів, що несуть в собі не лише елементи обов'язкового створення матеріально-технічних об'єктів системи охорони здоров'я, ранньої профілактики хвороб, спорту, а й пропаганду здорового способу життя. До числа негативних заходів, що гальмують відповідний перехід, слід віднести недостатнє зростання обсягів інвестування в спортивну інфраструктуру, збільшення серед населення малорухливих видів діяльності, надмірне захоплення молоді комп'ютером та Інтернетом.

Основними напрямками реалізації зазначеної стратегічної ініціативи є:

– значне збільшення кількості спортивних майданчиків, котрі не потребують суттєвого зростання асигнувань;

– створення умов для співфінансування будівництва нових спортивних споруд;

– розроблення та прокладання багатьох велосипедних маршрутів як частини єдиної транспортної мережі. Основою цієї роботи має бути європейська модель стимулювання здорового способу життя та використання екологічно чистих видів транспорту;

– створення сучасного спортивного комплексу столиці [1, с. 13].

В основі реалізації стратегічної ініціативи «Центр поруч з домом» лежить ідея підвищення якості життя жителів міста та його гармонійності. З огляду на це передбачається створити у місті декілька багатофункціональних (ділові, туристичні, культурні, адміністративні, комплексні) центрів, які сприятимуть, з одного боку, розвантаженню історичного центру міста та сконцентрованої в ньому столичної інфраструктури, а з іншого – дозволять подолати елементи периферійності окремих районів міста. Втім перевагами такої поліфункціональності Києва можуть стати:

– стимулювання економічного зростання;

– стала підтримка довкілля;

– формування міжструктурних зв'язків між територіями;

– зменшення числа неефективних зв'язків між окремими міськими інституціями;

– зменшення людського та транспортного навантаження на історичний центр;

– зменшення перенаселення окремих районів міста та перехід до збалансованої моделі розселення населення;

– сприяння кращій матеріальній забезпеченості незахищених верств населення [1, с. 14].

Основними заходами, що розраховані на реалізацію цієї ініціативи, мають стати такі:

– розвиток альтернативних центрів міста та створення в них додаткових можливостей для працевлаштування; розбудова сучасної інфраструктури європейського зразка;

– вторинна забудова промислових зон, що вивільнюються внаслідок розширеної деіндустріалізації столиці;

– обмеження розміщення комерційної нерухомості в центрі міста та переорієнтація транспортних потоків в ньому;

– пріоритети розміщення сучасних бізнес-центрів, ТРЦ, готелів, виставкових центрів та об'єктів соціальної інфраструктури на лівому березі Дніпра;

– будівництво нової Подільсько-Воскресенської лінії метро.

Реалізація стратегічної ініціативи «Міжнародна гавань, штаб-квартира» базується на двох основних моделях розвитку – запровадженні інновацій та випереджаючого розвитку господарства столиці. Основними перевагами для міста, яке бере на себе імплементацію такої ініціативи, є:

– створення нових робочих місць;

– зростання відрахувань до бюджету міста;

– селективний приплив креативних кадрів у місто та посилення конкуренції за робочі місця;

– підвищення якості освіти і міської інфраструктури;

– запровадження інноваційних систем в розвиток місцевого бізнес середовища.

Водночас формування додаткових переваг потребуватиме розроблення та введення в правове поле України низки

юридичних заходів як на регіональному, так і на наднаціональному рівні, зокрема:

- спрощення дозвільної системи та процедур реєстрації бізнесу;
- забезпечення необхідної потужності та надійності інформаційно-комунікативної інфраструктури;
- спрощення та прозорість передавання об'єктів під реконструкцію (модернізацію) або ж технічне оновлення;
- проведення масивної інформаційної компанії щодо закріплення та розвитку позитивного іміджу Києва, як перспективного центру міжнародного бізнесу.

Висновки

Секторальні та інфраструктурні зміни, що відбуватимуться в столиці України у період до 2025 року сприятимуть зростання рівнів її конвергенції з містами Центральної та Східної Європи (Варшава, Прага, Будапешт) і передбачають значне зростання ВРП, збільшення кумулятивних і капітальних інвестицій з розрахунку на душу населення, значне збільшення розмірів заробітної плати. Основним напрямком реалізації Стратегії розвитку Києва протягом 2015–2025 р. р. має бути поліпшення життя киян, що охоплює такі найважливіші сектори: транспорт, житлово-комунальне господарство, систему охорони праці, стан довкілля, безпе-

ку, культуру, туризм та інші креативні сфери, які потребують подальшої комерціалізації та суттєвого підвищення якості послуг, що надаються.

Основним інструментом реалізації Стратегії розвитку Києва на період до 2025 року, як і в інших європейських столицях, залишатиметься його бюджет, що скерований на гармонізацію відносин людина – місто – довкілля – економіка. Водночас при розробленні та реалізації низки масштабних інфраструктурних проектів доцільним може виявитися поширення державно-приватного партнерства та співробітництва з відомими міжнародними установами – Європейським банком реконструкції та розвитку, Світовим банком, іншими європейськими установами. Найбільш ефективними механізмами реалізації амбітних планів можуть бути такі: надання низьковідсоткових кредитів, отримання грантів, прямих і портфельних інвестицій, укладання багатосторонніх фінансових угод на модернізацію столичної інфраструктури.

Список використаних джерел

1. Стратегія розвитку Києва до 2025 року. Проект. 31 травня 2011 р. – К.: КМДА, 2011. – 65 с.
2. Проект щодо розроблення Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року. Розвиток туризму та культури. 12 травня 2011 р. – К.: КМДА, 2011. – 32 с.

УДК 336.6

О.А. КРАМАРЕНКО,

аспірант, Національний університет Державної податкової служби України

Концептуальні основи формування бюджетної політики місцевого рівня

У статті досліджено та систематизовано наукові підходи щодо визначення поняття «бюджетна політика». Запропоновано авторське визначення бюджетної політики регіону. Виокремлено функції реалізації бюджетної політики на місцевому рівні. Обґрунтовано доцільність розробки єдиного комплексу заходів щодо реалізації бюджетної політики на місцевому рівні. Запропоновано алгоритм реалізації бюджетної політики на місцевому рівні.

Ключові слова: бюджетна політика, бюджетні ресурси, держава, державна політика, доходи та видатки бюджету, концептуальний підхід, теорії бюджетної політики, регіон.

Е.А. КРАМАРЕНКО,

аспірант, Национальный университет государственной налоговой службы Украины

Концептуальные основы формирования бюджетной политики местного уровня

В статье исследованы и систематизированы научные подходы относительно определения понятия «бюджетная политика». Предложено авторское определение бюджетной политики региона. Выделены функции реализации бюджетной политики на местном уровне. Обоснована целесообразность разработки единого комплекса мероприятий по реализации бюджетной политики на местном уровне. Предложен алгоритм реализации бюджетной политики на местном уровне.

Ключевые слова: бюджетная политика, бюджетные ресурсы, государство, государственная политика, доходы и расходы бюджета, концептуальный подход, теории бюджетной политики, регион.

O. KRAMARENKO,

postgraduate student, National University of State Tax Service of Ukraine

Conceptual bases of local budget policy formation

The article explores and systematizes scientific approaches to the definition of «fiscal policy.» It offers the author vision of budget policy in the region. The functions of budget policy implementation at the local level are determined. The expediency of developing a single set of measures to implement the budget policy at local level is grounded. The algorithm is suggested, to implement fiscal policy at the local level.

Keywords: fiscal policy, budgetary resources, the government, public policy, reach and expenditures, conceptual approach, theory budget policy area.